

Üretici Güçler Meselesi

Yazımızda üretimin temeli, onu yaratan ve toplumun gelişmesini sağlayan güç olan üretici güçlerden bahsedeceğiz. Üretici güçler, bizim doğa ile nasıl bir ilişkide bulunduğumuzu, doğa üzerindeki egemenliğimizi gösterir. Üretici güçler dört başlıklıdır. Bunlar; **Teknik, Coğrafya, Tarih, İnsan**'dır.

TEKNİK ÜRETİCİ GÜCÜ

“TEKNİK: Toplumun doğayla güreşinde kullandığı cansız araçlar ve kullanımları. Aygıtlar, avadanlıklar (Aletler, cihazlar) ve metotlar (usuller) [yöntemler].”

Toplumun bize hazır sunduğu, doğayla mücadelemizde (üretimde) kullandığımız cansız aletlere, aygıtlara ve onun kullanım metotlarına teknik adı verilir. Tekniğide biz insanlar sürekli olarak geliştiririz. Günümüzde tekniğe bakınca ne görüyoruz? Çok üst derecede gelişmiş bir manzarayla karşılaşıyoruz. Üretimde ileri otomatikleşme, gelişen yapay zeka, vs. Hatta insanı bile geri plana itmiş durumda. Fakat, ne kadar insanı geri plana itmiş olursa olsun, insansız hiçbir şey yürüyemez. Otomasyonu yaratan, yapay zekayı yaratan kim? Onun arkasındaki kim? Onları realize eden yani gerçekleştiren kim? İnsanın ta kendisidir. İnsanlar teknik ile birlikte toplum biçimlerini başkalaştırmıştır. Çoğu şeyi teknik ile izah edebiliriz. Mesela toplum biçimlerinin ayrılmasını teknik ile izah ediyoruz.

“Eldeğirmeni; kölelik çağının ilişkilerini; Yeldeğirmeni, derebeylik çağının ilişkilerini; Makine-değirmeni, kapitalist çağının ilişkilerini gerektirir.” [1]

“Aşağı Vahşet: Taş, lobut, sonra kısmen Ateş ve barınak,

2- Orta Vahşet: Ateş ve Barınım olanakları,

3- Yukarı Vahşet: Kemik, Mızrak, değişken barınım olanakları.”

“Barbarlık Çağı'nda:

1- Aşağı Barbarlık: Ok, yay, sapan, Ateş, çömlek, tuğla, bahçe tarımı, hayvan evcilleştirimi.

2- Orta Barbarlık: Bahçe ekimi ve hayvan evcilleştirimi Sürü'ye, Çobanlığa varır. Ve gelişerek Göçebeliğe hizmet eder. Teknikte Tunç Devri başlar. Tarımla Sanayi filizlenir.

3- Yukarı Barbarlık: Orta Barbarlık'ta filizlenmiş bulunan Tarım ve Sanayiye işbölümü haline getirir. Demir Devri başlamıştır. Sulamalı tarla tarımı devri açılır. Birbirlerinden bağımsızlaşıp bölünürler. Tefeci-Bezirgân filizlenir...

“Medeniyet” denen sınıflı toplumun şafağı sökmek üzeredir.” [2]

Teknik, üretici güçlerin tümünü sürükleyen motor geliştiricidir ve insan toplumuna çağları aştıran başlıca maddi güçtür.

COĞRAFYA ÜRETİCİ GÜCÜ

“COĞRAFYA: Toplumunu doğrudan doğruya dışarıdan, daha doğrusu mekân içinde çevreleyen maddî ortam. İklim, Doğa, vb...”

Doğa bütün üretici güçler kaynağıdır. İnsan toplumu, yaşayabilmesi için, doğayı kendi mekânı haline getirmiştir. *“Bu, doğanın toplumcullaştırılması gidişiyle doğal yoldan gelişmiştir”*

Doğanın toplumcullaştırılması nasıl olur? doğadaki doğal güçleri ve nesnelere toplumcullaştırılmasıyla olur. Bu, insanın teknik ve metot gelişimlerini yaratır. *“İnsan Toplumu, doğa koşuluyla karşılaştıkça sebep rolünü oynayarak, yeni teknik ve metot gelişimlerine kapı açar; İnsan Toplumu, doğayı Üretici Güçler tümlüğü içinde çarçabuk, istediği koşullarda toplumcullaştırarak ilerler.” [3]*

İşte doğanın, insan toplumu tarafından bu toplumcullaştırma gidişine **coğrafya üretici gücü** denir.

Fakat eğer, insan toplumu teknik, metot, kolektif aksiyon, gelenek-görenek üretici güçlerini az bile olsa geliştirmiş bulunmadıkça, doğa koşullarıyla karşılaşınca yeni teknik ve

metotlarını yaratamaz. Ve doğayı toplumcullaştıramaz, coğrafya üretici gücünü geliştiremez.

TARİH (GELENEK-GÖRENEK) ÜRETİCİ GÜCÜ

“TARİH: Toplumunu doğrudan doğruya içeriden, daha doğrusu zaman içinde çevreleyen manevî ortam. Gelenek-Görenek kalıntıları, vb...” [4]

Gelenek nedir? Görenek nedir?

Gelenek: Kuşaklar boyu sürdürülen ve bir kuşaktan diğerine aktarılan şeyler, davranışlar ve alışkanlıklar.

Görenek: Bir şeyi eskiden beri görüldüğü gibi yapma alışkanlığıdır.

Gelenek-Görenekler kuşaklar boyu sürer ve kolayca aşılabilebilir. Peki, nasıl oluşur gelenek-görenekler? Onu Kıvılcımlı Usta'dan dinleyelim;

“İnsan Üretici Gücü Toplumsal Kanunlarla işlerken, her şey insanın beyin aynasında yansımakla kalmaz; o yansımalar yeniden topluma dönerken etki tepkilerde insan zihni ve toplum, kuşaklar boyunca sürüp giden gelenek göreneklerini oluştururlar.” [5]

Görüldüğü gibi gelenek-görenekler belli somut şartlar altında işleyen insan üretici gücünün ürünüdür. Bunda madde dışı hiçbir şey yoktur.

Tarih (gelenek-görenek) üretici gücü; insanın düşünce, davranış yöntemleri, içerikleridirler. Yani insan düşünce ve davranışlarını etkiler. Ve ekonomiye etki eder bir üretici güç olarak. İnsan düşünce ve davranışlarını etkiler dedik peki tamamıyla mı etkiler, biricik etkin güç müdür? Hayır. Peki niye? Çünkü sınıflı topluma geçildiğinde, toplum içinde buldukları yere göre düşünmeye ve davranmaya başladılar. Bunu günümüzden örneklendirecek olursak, burjuva düşünüşü ve davranışı, proletarya düşünüşü ve davranışı diye örneklendirebiliriz. Peki, sınıflı toplumdan önce etkin güç müdür? Evet. Komün aşamasında insan bizzat geleneklerle düşünüp, davranıyordu. İnsan üretici gücü ile Tarih (gelenek-görenek) üretici gücü etle tırnak gibiydi. İnsanın yanı başında yer alıyordu.

İnsan ve Tarih üretici gücünün ağır bastığı toplum biçimi İlkel Komün'dür. Ve ortak mülkiyeti insan ve tarih üretici güçlerinin örgütlenmiş biçimi olan aile ve Komün yaratıyordu. Ve bunda ekonomik olmayan hiçbir yan yoktur. Ne kadar Komün'de teknik pek göze batan bir güç olmasa da teknik, üretici güçlerin tümünü sürükleyen motor geliştircidir, insan toplumuna çağları aşkıran başlıca maddi güçtür ve maddi üretici güçler (teknik ve coğrafya) insancıl üretici güçleri (insan ve gelenek-göreneklerini) determine eder yani belirler. İnsancıl üretici güçlerde maddi üretici güçleri realize eder yani gerçekleştirir.

Ne kadar teknik, insancıl üretici güçleri ve coğrafya üretici gücünü istila etmişçesine bir gidiş içerisinde olursa olsun sonuna dek baltalayıp hiçe indiremez. Çünkü kendisini realize eden insancıl üretici güçlerdir. Kaynağı ise doğa, yani coğrafya üretici gücüdür.

İNSANIN İLK DÜŞÜNCE BİÇİMİ, BİR DERECEYE KADAR TARİH ÜRETİCİ GÜCÜ SAYDIĞIMIZ DÜŞÜNCE

Bu animizmdir. Yani Türkçesi “canlılık”. Peki bu nedir? Bu insanın ilk düşünce biçimidir. İnsanın her şeyi kendisi gibi bildiği ve yorumladığı, kendisini doğadan ayrı tutmayan ve doğanın bir parçası olarak gören, her şeyi canlı sayan bir düşünce biçimidir. Ve bu düşünce biçimi zamanla gelenekleşip, bilinç yerine geçer. Bu Komün’ün en doğal biçimde ürettikleri uyum mekanizmalarıdır. Günümüz insanına ne kadar saçma ve boş inançlar gibi gelse de bunlar Komün insanların yaşamcıl elemanıdır. Kendilerini ve çevrelerini yorumlama ve ona göre davranma biçimleridir. Ve bu kolayca aşılabilmeyen. Kuşaklar boyu sürer gider. İşte Tarih (gelenek-görenek) üretici gücü olması bundan kaynaklıdır. İnsanın düşünce ve davranışlarını çizen bir düşünce biçimiydi. Animizm, Totemizme dönüştüğünde bile hâlâ izlerini sürdüren, temel mantığını sürdüren bir düşünceydi bu. Şimdi Totemizm nedir ve nasıl oluştuğunu inceleyelim.

TOTEMLER NASIL OLUŞMUŞTUR VE NEDİR?

Totem, cinsel yasakların yarattığı bir sentezdir. *“Bugün maymunlardan ve başka hayvanlardan gelişigüzel sopa, taş vs. cansız nesne kullananlar görülüyor, Totem görülüyor. Totem cinsel yasağa dayanan ilk sosyal düzen kuralıdır. Totemin temsil ettiği yasaklar, toplum içinde bölünmeleri ve örgütlenmeyi yarattığı gibi, kişi içinde de birbirinden habersizmişce iki ayrı dünya kurar; Cinsel arzuların içe püskürtümü ile doğan bilinmez enkonsiyon dünyamızla, yüzeyde görünen bilinir ve bildirir şuur (konsiyon) dünyamız...” [6]*

Cinsel yasaklar insanı hiçbir hayvanda görülmeyen sonsuz gelişimli ruha kavuşturmuştur. Nasıl sürüyü toplum yapan madde aletse, ruh da cinsel yasaklardır. Üretici güçler geliştikçe insanın doğa üzerinde egemenleştiği görülür. Doğadan bağımsızca davranır, doğadaki nesnelere istediği gibi ihtiyacına göre şekillendirir. Ve insanda bunu yapabilme, başarabilme bilinci oluşmuştur. İşte o zaman, insan ruhu ortaya çıkıyor. Doğanın bir parçası olan bedenimizden farklı olarak bir ruhumuzun olduğunu kavramış oluyoruz. Fakat ne zaman? *“Aşağı yukarı insanlık konağına sıçrayışımızdan bir buçuk milyon yıla yakın bir süre geçtikten sonra. Ve bu yönümüzü o denli yoğunlaştırıyoruz ki, hep maneviyat yönüne yükleniyoruz artık; hayvanlık yönümüz hep baskı altında tutuluyor. İnsancıl yönümüze, manevi yönümüze yüklendikçe zihin yeteneğimiz, duygularımız gelişiyor. Yoğunlaşmamız, duygu yoğunluğu, düşünce yoğunluğu gelişiyor ve onu hayatımızda, çevremizde en çok ilişkide bulduğumuz hayvanlara ya da doğa parçalarına yansıtıyoruz. Onları*

kutsallaştırmaya başlıyoruz. İlk defa insan, doğal akıştan bir sapmaya başvuruyor burada. Ve böylece Totemler ortaya çıkıyor.

Yani totemler insanın kutsallaştırma, yüceltme duygulanımını, düşüncesini belli bir hayvan ya da diyelim dağ, taş, ağaç, ay, güneş, doğa varlığı üzerine yansıtmasından, yoğunlaştırmasından, ona angaje olmasından kaynaklanıyor. Ve insanlık Totemizm konağına giriyor.” [7]

“Böylesi bir yoğunlaştırmada bulununca, bu totemler gece insanın rüyasına da giriyor. Rüyasına girince bakıyor ki, o totemler sabit değil. Geziyorlar. Her yerde geziyorlar. Böylece ölümsüz bir varlığın, kendilerinden ayrı ölümsüz bir varlığın var olduğu sanısına, inancına kapılıyor insanlar. Yani ilk kez, böylece ölümsüz bir Tanrı kavramı doğuyor. Bu hayvan tanrı olabilir, güneş tanrı, ay tanrı, dağ tanrı, ırmak tanrı olabilir. Çevresinde en yoğun ilişkide olduğu şeye yansıtma, angaje olma yoluyla onları tanrılaştırıyor ve onları rüyasında da görünce bunlar her yerde var; o zaman, toplumu, dünyayı bunlar yönlendiriyor, yönetiyor anlayışı doğuyor, oluşuyor insanda. Ve bundan aşağı yukarı 500 bin yıl önce ilk totemler ortaya çıkıyor toplumlarda” [8]

Ve bu Totemlerde gelenekleşip bilinç yerine geçer zamanla. Peki bu totem, kutsallaştırma gelenekleri de tarih üretici gücünün içine girer mi? Girer tabii ki de. İnsan toplumunun tüm tarihcil gelenek-görenekleri, “üretici güçler” kategorisinin içine girer. Çünkü bunlar insanın yanı başında yer alan, düşünce ve davranışlarını etkileyen ve ekonomiye etki eden bir güçtür. Ne kadar ilkel sosyalizm gelenek-görenekleri metalar fetişizmine yön değiştirse de ve üretici güçlerin dengesiz gelişimi ile geri planda kalsa da, ilkel sosyalizmin zaptedilmez, hürlük, eşitlik, doğruluk, yiğitlik gelenek-görenekleri tarihin hiçbir yerinde silinemez. Ne kadar sınıflı toplum yozlaştırmaları altında ezilse de... Bizler yani insanlar kendi tarihimizi kendimiz yaparız. Fakat kendi kafamıza göre değil. Biz bu eylemimizi kendi dışımızda belirlenmiş tarihsel koşullarda yürütürüz. İçinde yer aldığımız ortama bağımlıyızdır. Ve geçmişin mirasıyla yaparız yani eski kuşakların gelenekleri biz şimdi ki insanların beyinlerine çöker. Tarihsel devrimlerde olduğu gibi sosyal devrimlerde aktif olarak insancıl gelenek-görenek ve kolektif aksiyon üretici güçlerinin ürünüdür.

“İnsanlar kendi Tarihini yaparken, geçmişin mirasıyla yaparlar. Ölü kuşakların gelenekleri yeni kuşakların beyinleri üzerine birer kâbus gibi çöker” [9]

İNSAN (KOLEKTİF AKSİYON) ÜRETİCİ GÜCÜ

“İNSAN: Toplumun gerek dış-maddî ortamını, gerek iç-manevî ortamını teknik-araçla işleyen Kolektif Aksiyon (Topluca Eylem), Zor ve şiddet anlamlı “Güç”, vb...”

Üretici güçlerin başında insan gücü gelir. İnsanı diğer hayvanlardan ayrı kılan özellikler maddi alet (aygıt, avadanlıklar), manevi alet (heceli diller ve sözler) kullanması ve önce

planladığı tasarı ile yapacağını düşünmesi, sonra, o tasarı doğrultusunda davranmasıdır.

İnsan üretici gücü, başlıca üretici güçtür. Emek harcayarak toplumun ihtiyaç duyduğu maddi malları yaratır, tekniği ve coğrafyayı işleyip geliştirir. Fakat, bunu tek başına yapmaz, toplum gücüyle, ortak eylemle yapar. Buna **kolektif aksiyon** üretici gücü diyoruz. *“Bir üretim yordamı, yahut betti bir sanayi seviyesi: kolektif aksiyon tarzı, veya belli bir sosyal seviye ile ortak bulunur. KOLEKTİF AKSİYON TARZININ KENDİSİ DE BİR ‘ÜRETİCİ GÜÇ’TÜR.” [10]*

“Tek tek güçlerin basit bileşimi, tek tek güç birimlerinin toplamından daha büyük olan yeni bir üretici güç oluşturdu.

İlkel (günümüze göre) aletlerle donatılmış ilk insanların emeklerinin işbirliğinden oluşan kolektif güç, ilkel toplum şartlarında başlıca üretici güçtü”

“İlk insanların, emeklerinin basit işbirliği sayesinde biraraya gelmeleri, insanın tabiatla daha etkili mücadele edebilmesi için hayatî önem taşıyordu. Bu, yeni bir üretici gücü, kolektif çalışma üretici gücünü meydana getirdi.” [11]

TEK BİR ÜRETİCİ GÜCÜN BİLE ÖNEMİ

Tek bir üretici güç bile toplumsal gelişmeyi etkileyebilir, duraklatabilir ve ilerletebilir. Buna verilebilecek güzel örneklerden birisi de Amerika'nın coğrafya üretici gücünde bulunan evcilleşecek sürü hayvanının bulunmayışı eksikliğinden dolayı toplumsal gelişimin bir anlamda durmasına neden olduğudur. Ve tek başına Aşağı Barbarlıktan yukarı çıkamamıştır.

TEKNİĞİ ALLAHLAŞTIRMAMAK

Modern Çağ'dan, Antik Çağ'a doğru gidildikçe, teknik gitgide göz önünde küçülür. Yani göze batmaz bir güç haline gelir. Mesela Medeniyete ilk geçişte başrol oynayan üretici güçler arasında teknik göze batmaz. Peki, nasıl doğmuştur medeniyet? Irak Komün'ü içerisindeki insanların aşırı kolektif aksiyonlarıyla (emeğiyle) ve dışarıdan gelen taze barbar yığınlarının kolektif aksiyonları sayesinde yani tarihsel devrimlerle doğmuştur. Peki, kapitalizmin ilk İngiltere'de doğuşu neyle aydınlatılabilir? Teknikle mi? Teknik üretici güç bakımından son derece geri bir ülkeydi İngiltere. Peki Coğrafya? Coğrafya üretici gücü de yetersizdi. E Peki, neden ilk kapitalizme, sosyal devrime orada geçiliyor? İnsan üretici gücünün kolektif-canlı oluşundan. Doğu Medeniyetlerinde olduğu gibi insanlar tefeci-bezirgânlıkla ve sınıflı toplumla dejenere olmamıştı. İngiltere'de İlkel sosyalizmin kolektif aksiyon ve gelenek-görenek üretici güçleri en canlı bir şekilde varlığını sürdürüyordu. İşte bundan dolayıdır İngiltere'nin ilk geçişi. Doğu neden kapitalizme geç girmiştir ve başka yollarla geçmiştir? Onun sebebi de insan üretici gücünün kolektif-canlı olmayışındandır,

tefeci-bezirgânlıkla dejenere olduğundandır. Toparlayalım, demek ki hiçbir zaman toplum gidişini bir tek üretici güçle yorumlamamak gerekir. Bazen önden gelenler olabilir, bazen geriden. Fakat şunu asla unutmamak gerekir;

“hangi toplum biçiminde olursa olsun insan:

1- Kendinden önce gelmiş geçmiş kuşaklardan arta kalan Gelenek-Göreneklere göre,

2- İçinde bulunduğu coğrafya ortamına göre,

3- Elinde tuttuğu Tekniğe göre bir Kolektif Aksiyon başarır.”

Bursa'dan Ulaş

[1] Hikmet Kıvılcımlı- **Devrim Nedir?**, Derleniş Yayınları, sy. 80

[2] Hikmet Kıvılcımlı- **Komün Gücü**, Derleniş Yayınları, sy. 249

[3] Hikmet Kıvılcımlı- **agy.**, sy. 205

[4] Hikmet Kıvılcımlı- **Tarih Devrim Sosyalizm**, Derleniş Yayınları, sy. 24

[5] Hikmet Kıvılcımlı- **Allah Peygamber Kitap**, Derleniş Yayınları, sy. 19

[6] Hikmet Kıvılcımlı- **Vahşet**, Aşağı Vahşet Konağı

[7] Nurullah Ankut- **KADIN İnsanlığa Geçiş Tarih Sosyalizm**, sy. 81

[8] Nurullah Ankut- **agy.**, sy. 81-82

[9] Hikmet Kıvılcımlı- **Allah Peygamber Kitap**, sy. 30

[10] Marks-Engels, Alman İdeolojisi, sy. 19

[11] N.A. Zagolov - **Ekonomi Politiğin Temelleri**, May Yayınları

[12] Hikmet Kıvılcımlı- **Tarih Devrim Sosyalizm**, sy. 25)